

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bhar.II.780/2012/9.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság Debrecenben, a 2013. január 14-én megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2013. január 21-én kihirdette a következő

végzést:

A súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntette és más bűncselekmények miatt vádlott és társai ellen indult büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2012. szeptember 4. napján kihirdetett 1.Bf.243/2012/9. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett I.r. és II.r. vádlottak vonatkozásában helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja I.r. és II.r. vádlottak által a másodfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogva tartásban töltött időt.

Indokolás:

Az első fokon eljáró Nyíregyházi Városi Bíróság I.r. vádlottat

- 5 rendbeli zsarolás büntettének kísérlete (Btk. 323. § (1), (2) bekezdés b) pontja - 1./,3./,4./, 5./ és 6./ tényállás),
- 3 rendbeli zsarolás büntette (Btk. 323. § (1) bekezdés - 2./,3./ és 5./ tényállás), melyből 2 rendbeli cselekmény kísérlet (2./, 3./ tényállás),
- folytatólagosan elkövetett jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntette (Btk. 298/D. § (1) bekezdés a) pont - 1./ és 6./ tényállás),
- 2 rendbeli uzsorabűncselekmény büntette (Btk. 330/A. § (1) bekezdés - 7./ és 8./ tényállás),
- és társtettesként, folytatólagosan elkövetett zsarolás büntette (Btk. 323. § (1), (2) bekezdés b) pont - 8./ tényállás)

miatt halmazati büntetésül 8 év börtönre és 8 év közügyektől eltiltásra,

II.r. vádlottat

- 2 rendbeli zsarolás büntettének kísérlete (Btk. 323. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont - 4./ és 5./ tényállás),
- 2 rendbeli zsarolás büntette, melyből 1 rendbeli cselekmény kísérlet (Btk. 323. § (1) bekezdés - 2./, 5./ tényállás),

- folytatólagosan elkövetett jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntette (Btk. 289/D. § (1) bekezdés a) pont - 1./ és 6./ tényállás),
- 2 rendbeli uzsorabűncselekmény büntette (Btk. 330/A. § (1) bekezdés - 7./, 8./ tényállás)
- és társtettesként, folytatólagosan elkövetett zsarolás büntette (Btk. 323. § (1), (2) bekezdés b) pont - 8./ tényállás)

miatt halmazati büntetésül 7 év 2 hónap börtönre és 8 év közügyektől eltiltásra,

III.r. vádlottat pedig társtettesként, folytatólagosan elkövetett zsarolás büntette (Btk. 323. § (1), (2) bekezdés b) pont - 8./ tényállás) miatt 1 év 4 hónap börtönre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte.

I.r. és II.r. vádlottakat ugyanakkor 1 rendbeli jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettének (Btk. 289. § (1) bekezdés a) pont) vádja alól felmentette.

A szabadságvesztésbe beszámította az I-II.r. vádlottak által az előzetes fogvatartásban töltött időt.

I.r. vádlottal szemben 302.450 Ft II.r. vádlottal szemben pedig 266.450 Ft erejéig vagyonelkobzást rendelt el.

II.r. vádlott vonatkozásában elrendelte a Nyíregyházi Városi Bíróság 32.B.1960/2008/5. számú ítéletével kiszabott 3 hónap fogházbüntetés végrehajtását.

Rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről, továbbá I.r. vádlottat 120.900 Ft, II.r. vádlottat 52.518 Ft, III.r. vádlottat pedig 1468 Ft bűnügyi költség viselésére kötelezte.

Az első fokú ítélet ellen egyrészt az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlottak terhére súlyosításért, az I-II.r. vádlottaknál a jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettének vádja alóli felmentést is sérelmezve, e részben a bűnösség megállapítása és hosszabb tartamú börtönbüntetés és közügyektől eltiltás alkalmazása végett.

A városi bíróság ítéletét másfelől védelmi jogorvoslatok támadták. A vádlottak a jegyzőkönyv tanúsága szerint indokolás nélkül, a védő elsődlegesen a bűnösség megállapítását kifogásolva felmentés érdekében, másodsorban enyhébb minősítés megállapítása és a büntetés enyhítése érdekében terjesztettek elő fellebbezést (100.sz.jkv.7.o.).

Az ügyészi és védelmi perorvoslatok folytán másodfokon a Nyíregyházi Törvényszék járt el és a 2012. szeptember 4-én kelt 1.Bf.243/2012/9. számú ítéletében részben megváltoztatta.

II.r. vádlottnak

- a 2./ tényállásban írt cselekményét társtettesként elkövetett zsarolás büntette kísérletének (Btk. 323. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont),

- a 3./ tényállásban írt cselekményét folytatólagosan elkövetett zsarolás büntette kísérletének (Btk. 323. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont,
- a tényállás 5./ pontjában írt cselekményét társtettesként elkövetett önbíráskodás büntettének (Btk. 273. § (1) bekezdés), társtettesként elkövetett kényszerítés büntettének (Btk. 174. §) és társtettesként elkövetett zsarolás büntette kísérletének (Btk. 323. § (1), (2) bekezdés a) és b) pont),
- a tényállás 6./ pontjában írt cselekményét zsarolás büntettének (Btk. 323.§ (1) bekezdés)
- a 7./ és 8./ tényállásbeli cselekményét 3 rendbeli társtettesként elkövetett uzsorabűncselekmény büntettének (Btk.330/A. § (1), (2) bekezdés),
- a 8./ tényállásban írt cselekményét társtettesként, folytatólagosan elkövetett zsarolás büntettének (Btk. 323. § (1), (2) bekezdés a) és b) pont);

II.r. vádlottnak

- a 2./ tényállásban írt cselekményét folytatólagosan, részben társtettesként elkövetett zsarolás büntette kísérletének (Btk. 323. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont),
- a 4./ tényállásbeli cselekményét folytatólagosan, részben társtettesként elkövetett zsarolás büntettének (Btk. 323. § (1), (2) bekezdés a) és b) pont),
- a tényállás 5./ pontjában írt cselekményét társtettesként elkövetett önbíráskodás büntettének (Btk. 273. § (1) bekezdés), társtettesként elkövetett kényszerítés büntettének (Btk. 174. §) és társtettesként elkövetett zsarolás büntette kísérletének (Btk. 323. § (1), (2) bekezdés a) és b) pont),
- a 7./ és 8./ tényállásbeli cselekményét 3 rendbeli társtettesként elkövetett uzsorabűncselekmény büntettének (Btk.330/A. § (1), (2) bekezdés),
- a 8./ tényállásban írt cselekményét társtettesként, folytatólagosan elkövetett zsarolás büntettének (Btk. 323. § (1), (2) bekezdés a) és b) pont) minősítette.

I.r. és II.r. vádlottakat az ellenük folytatólagosan elkövetett jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntette miatt emelt vád alól (Btk. 298/D. §, az I.r. vádlottnál a tényállás 1-6./ pontja, a II.r. vádlott esetében a tényállás 2-6./ pontja) felmentette.

I.r. vádlott börtönbüntetését és a közügyektől eltiltást 7 évre, II.r. vádlottnál a börtönbüntetést 6 év 2 hónapra, a közügyektől eltiltást 6 évre enyhítette. E két vádlottnál a vagyonelkobzás összegét személyenként 145.000 Ft-ra mérsékelte. Megállapította, hogy az elsőfokú eljárás során felmerült bűnügyi költségből az I.r. vádlott külön 45.000 Ft-ot, a II.r. vádlott külön 30.600 Ft külön köteles viselni, míg az I-II.r. vádlottak egyetemlegesen viselnek 40.900 Ft-ot, illetve egyetemlegesen visel mindhárom vádlott 4.400 Ft-ot.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyta.

A másodfokú ítélet ellen egyfelől az ügyész jelentett be fellebbezést I.r. és II.r. vádlottak terhére, a folytatólagosan elkövetett jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntette

tekintetében az ellenük emelt vád alóli felmentés miatt, a vádlottak bűnösségének e bűncselekményben történő megállapítása céljából, valamint mindkét vádlottnál a büntetés súlyosítása, hosszabb tartamú börtönbüntetés és közügyektől eltiltás kiszabása és kitiltás mellékbüntetés alkalmazása érdekében (1.Bf.243/2012/9.sz.jkv.8.o.).

Az ügyész a fellebbezés indokolásában tévesnek tartotta a másodfokú bíróság azon álláspontját, hogy az I-II.r. vádlottak az irányadó tényállásban írt magatartásukkal a társtettesként elkövetett jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettét nem valósították meg, tekintve, hogy a kölcsönök alkalomszerűek, eseti jellegűnek mondhatók, ezért a rendszeresség nem állapítható meg. A vádhatóság álláspontja szerint a vádlottak magatartása tényállásszerű, mert egyrészt a pénzkölcsönöket minden esetben ellenérték fejében nyújtották, a kölcsönt felvevők köre nem volt előre meghatározva. területén ismert volt, hogy a vádlottak milyen tevékenységet folytattak, a sértettek pedig ennek ismeretében keresték meg őket. A másodfokú bíróság érvelésével szemben a tényállásszerűséghez szükséges rendszeres elkövetés is megállapítható a vádlottak terhére, ezért a helyesbített tényállás alapján is meg kell állapítani az I-II.r. vádlottak bűnösségét a Btk. 289/D. a) pontja szerint minősülő jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntetében is. Ezen túlmenően az I-II.r. vádlott büntetésének súlyosítására, kitiltás mellékbüntetés alkalmazására és a vagyonek kobzása összegének felemelését indítványozta.

I.r. vádlott és II.r. vádlottak, valamint védőjük a büntetés enyhítése céljából terjesztettek elő jogorvoslatot a törvényszék ítéletével szemben.

III.r. vádlottal szemben az ítélet másodfokon jogerőre emelkedett.

II.r. vádlott a jogorvoslatát a harmadfokú eljárásban részletesen indokolta (1.,2., 3. sz. irat).

Elsőként a Legfőbb Ügyészséghez címzett, majd a harmadfokú bírósághoz továbbított 1. sorszám alatti beadványban előadta, hogy a nyomozás során és bírói eljárásban is elfogultságot tapasztalt terhükre. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság nem hallgatta ki részletesen a sértetteket, az eljárás során rendőrségi túlkapások történtek, ügyükben megalapozatlan ítélet született. Vitatta a nyomozás során a tanúvallomások felvételének szabályosságát, állítása szerint egy nyomozó sértetteket megfenyegette, „a szájukba adta”, hogy mit kell mondani. Sérelmezve az eljárást és a tényállás megállapítását, az ítéletek hatályon kívül helyezésére és megismételt eljárás lefolytatására tett indítványt.

A 2. és 3. számú beadványban szintén ártatlanságát hangoztatva a bizonyítás lefolytatását, a bíróságok által végzett bizonyíték-értékelést és a tényállás megállapítását kifogásolta, álláspontja szerint valótlan vallomások, elfogadhatatlan bizonyítékok alapján került sor bűnösségük megállapítására, a javukra szóló bizonyítékokat ugyanakkor a bíróság egyik tényállásnál sem fogadta el.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.18/2012/4-I. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a tényállást a bizonyítékok helyes értékelése után megalapozottan állapították meg. Okszerű a vádlottak bűnösségére vont következtetés és a cselekmények jogi minősítése - a felmentéssel érintett jogosulatlan pénzügyi szolgáltatás büntette kivételével - is helyes. A másodfokú bíróságnak a jogi indokolás körében tett megállapításai az ügyészi érvelés szerint túlnyomórészt helytállóak.

Téves azonban az a jogkövetkeztetés, amely azt állapította meg, hogy az I.r. és II.r. vádlottak az érintett tényállási pontok kapcsán bűncselekményt nem valósítottak meg.

Az elsőfokú ügyész fellebbezésének indokolásában foglaltakkal egyetértve kifejtette, hogy az elsőfokú bíróságnak a 7-8./ tényállási pontban a jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntette kapcsán kifejtett jogi indokolása a 21. oldal második bekezdésében az anyagi jogszabály téves értelmezésén alapul, ezért nem helytálló. A jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntette és az uzsorabűncselekmény - az eltérő jogtárgy védte érdekek, sérelmek miatt - nem a specialitás viszonylatában áll egymással, hanem valóságos alaki bűnhalmazatot képez. Ugyanakkor maga a jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntette természetes egységet jelent (BH. 2011.271.).

A törvényi egységre figyelemmel ezért téves e cselekmény esetében az elsőfokú bíróság által a folytatólagosság megállapítása, valamint a 7./-8./ tényállási pont alóli felmentő rendelkezés is. A követett gyakorlat szerint ugyanis ilyenkor csak arra kell hivatkozni, hogy az ügy vádlottjainak cselekményei miként minősülnek, külön felmentő rendelkezést azonban nem kell hozni. A másodfokú bíróság által végzett tényállás-helyesbítést, annak mellőzését, hogy az I-II.r. vádlottak 2005. évtől kezdődően településén folyamatosan uzsorakamat kikötése fejében előre meg nem határozott személyek részére pénzkölcsönzési tevékenységet folytatnak, nem kifogásolta. Érvelése szerint azonban tévedett a törvényszék, amikor nem látta megállapíthatónak a pénzkölcsönzések rendszerességét. Kiemelte, hogy a másodfokú ítéletben foglaltaktól eltérően a jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntetténél az elkövetési időszak vége nem 2009. február hónap, hanem 2010. szeptembere, figyelemmel a 8./ tényállásra. Az érintett időszak pedig nem négy-, hanem ötéves, és nem hét, hanem kilenc személy részére adtak a vádlottak kölcsön különböző összegeket. Mindezekre tekintettel a vádlottak magatartásában a rendszeresség, vagyis a több alkalommal visszatérően, ismétlődő jelleggel végzett tevékenység egyértelműen megállapítható. A büntetéseket eltúlzottan enyhének tartva a szabadságvesztés és a közügyek tartamának felemelését, valamint kitiltás mellékbüntetés alkalmazását is indokoltnak tartotta mindkét vádlottnál. Ezen túlmenően I.r. vádlott esetében 187.535 Ft, míg II.r. vádlottnál 195.800 Ft erejéig indítványozta elrendelni a vagyonelkobzást.

Az észrevételben jelezte, hogy részletes, érdemi indítványát a harmadfokú nyilvános ülésen terjeszti elő.

A nyilvános ülésen az ügyész az átiratában foglaltakat fenntartva a másodfokú ítélet megváltoztatását, a fellebbezéssel érintett vádlottak bűnösségének megállapítását a jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettében, a börtönbüntetés és a közügyektől eltiltás súlyosítását, kitiltás mellékbüntetés alkalmazását és a vagyonelkobzás összegének felemelését indítványozta.

A védő a harmadfokú nyilvános ülésen az elsőfokú és a másodfokú eljárásban ténybeli és jogi álláspontját megerősítve fellebbezését elsődlegesen a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése, másodsorban eltérő, enyhébb minősítés megállapítása és a büntetés lényeges enyhítése érdekében tartotta fenn.

Álláspontja szerint a bíróság az ellentmondó tartalmú bizonyítékok közül, azokat mintegy „ollózva” kizárólag a terhelő tartalmú sértetti vallomásokot fogadta el, s nem vette figyelembe megfelelően a vádlottak javára szóló körülményeket. Nem lehet figyelmen

kívül hagyni az ügy előzményeit, időbeli specialitásait, miszerint korábban több megszüntető határozat született és csak sérelmére elkövetett cselekmény kapcsán történt feljelentés után határozott a nyomozási bíró a cselekvőségek döntő többségénél a nyomozás folytatásáról. A sértettek jelentős része a vallomását a bírósági eljárásban megváltoztatta, szavahihetőségükkel szemben komoly aggályokat lehet felvetni. A bíróság egyoldalú bizonyíték-értékelő tevékenysége nem csupán aggályos, de nem is felel meg az eljárási törvény rendelkezéseinek, másrészt a bíróság az indokolási kötelezettségét olyan súlyos mértékben megsértette, mely a határozat hatályon kívül helyezését teszi szükségessé.

Érvelése szerint a cselekmények minősítésénél sem került sor a megfelelő mélységű, alapos indoklásra. A bíróságok indoklásából nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy a zsarolással szemben miért nem tartották megállapíthatónak az esetek nagyobb részében az önbíráskodást. A védelem álláspontja szerint ugyanis ezen, enyhébb minősítés törvényes a zsarolás helyett. Az enyhébb minősítés pedig a büntetés lényeges enyhítését indokolja, ha a harmadfokú bíróság lehetőséget lát az érdemi felülbírálatra.

I.r. és II.r. vádlottak a harmadfokú bíróság előtt ártatlanságukat hangoztatták, megismételve korábbi védekezésüket, hogy bűncselekményt nem követtek el, senkit nem fenyegettek, nem bántalmaztak, uszorakölcsönt nem nyújtottak, csak bűntört és élelmiszert kölcsönöztek fix összegért.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítéletábra a másodfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárást a Be. 387.§ (1), (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően felülbíráta, figyelemmel arra, hogy a Be. 386. § (1) bekezdés c) pontja alapján a másodfokú határozat ellen a törvény biztosítja a fellebbezés jogát. A másodfokú bíróság ugyanis az elsőfokú bíróság bűnösséget megállapító ítéletével szemben I.r. és II.r. vádlottakat a tényállás 1-6./ pontjában elkövetett jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettének vádja alól felmentette. A bűnösség kérdésében hozott eltérő döntés ezért joghatályosan megnyitja a másodfellebbezés jogát.

A harmadfokú bíróság a fellebbezéssel megtámadott másodfokú ítéletet és az azt megelőző első és másodfokú eljárást attól - függetlenül attól, hogy ki fellebbezett - bírálta felül abból a szempontból is, hogy az elsőfokú, illetőleg a másodfokú eljárásban az eljárási szabályokat megtartották-e, valamint hogy a másodfokú ítélet megalapozott-e.

Az ítéletábra figyelemmel volt a Be. 387. § (2) bekezdésének azon szabályára is, hogy nem bírálható felül azon felmentő rendelkezés, melyet a másodfokú bíróság helyben hagyott.

Ha helytálló lenne az ügyészi álláspont a valóságos halmazat megállapíthatóságára nézve, a 7./ és 8./ tényállási pont tekintetében a jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettét érintő felmentés felülvizsgálhatóságát az idézett törvényi rendelkezés kizárná. Jelen esetben azonban a bíróságok szükségtelenül hoztak az említett részben felmentő rendelkezést, sőt valójában a 7./ és 8./ tényállással összefüggésben is a bűnösség megállapítására került sor, mivel az ott írt történeti tényállást a bíróság uzsorabűncselekménynek minősítette. Az ítéletábra álláspontja szerint a hitelezési bűncselekmények a jogi minősítés felülbírálata során később részletesen kifejtettek szerint a specialitás alapján határolhatók el egymástól. Ebből következően a felülbírálat a 7./-8./ tényállási pontra is kiterjedt, mert az uzsorabűncselekményben büntettében való

bűnösség kimondása miatt a bírói döntés a bűnösség megállapításával zárult, csak a helytelen felmentő rendelkezések megváltoztatására nem volt törvényes lehetőség.

A felülbírálat során az ítéletábra megállapította, hogy az első- és másodfokú eljárást a bíróság alapvetően a perrendi szabályokat megtartva folytatta le. Nem történt sem feltétlen, sem olyan jellegű relatív eljárási hiba, mely a harmadfokú érdemi elbírálást kizárná. Kisebb súlyú relatív eljárási szabálysértések azonban történtek, melyek az alábbiakban foglalhatók össze.

Az elsőfokú bíróság a 2010. november 30-i tárgyaláson (10.sz.jkv.2.o.) részlegesen eltért a vádlott kihallgatását szabályozó normáktól és a már állandósult bírói gyakorlatot nem követve azt megelőzően nyilatkoztatta I.r. vádlottat a bűnösségről, hogy a terhelt vallomástételi szándékát kifejezte volna. A vádlott a vallomástételt megtagadta, így a bűnösségről nem is lett volna kérdezhető. Ez állapítható meg a 88. számú jegyzőkönyvbe foglalt tárgyalás esetén is.

Ezt a táblabíróság már számos eseti döntésében kifejtette (Bf.II.146/2006.sz.,Bf.II.216/2006.sz.,Bf.II.503/2006.sz.,Bf.II.640/2006.sz., Bf.II.61/2011.sz.,Bhar.II.576/2012/7.sz.,Bf.II.493/2012/16.). Az önvádra kötelezés tilalmának elve és a hallgatási jog, mint a védelem jogának az Alaptörvény Szabadság és Felelősség része XXVIII. cikkének (3) bekezdésében is megfogalmazott részei ugyanis garanciális jellegűek, melyek maradéktalan betartására feltétlen törekedni kell. Az eljárási szabályoktól eltérés jelen esetben ugyanakkor a követett ítélezés szerint csak relatív.

A bíróság ezen túlmenően az idézetek szerint a vallomástételt megtagadó vádlottat kihallgatta a személyi körülményeire anélkül, hogy a jegyzőkönyvben külön rögzítette volna a vallomástételi szándékot. A Be. 117. § (4) bekezdése értelmében arra a bűncselekményre nézve, amelyre a terhelt a vallomástételt megtagadta, a terhelthez további kérdések nem intézhetők, kivéve, ha előtte úgy dönt, hogy vallomást tesz. A személyi körülményekre előadottak ugyan nem a bűncselekmény körébe tartoznak, de a vallomásnak részei, melyek osztják a főkérdések tekintetében tett vallomásrészek sorsát. A személyi körülményekre tett vallomás kirekesztését, mely egyébként a tényállást a harmadfokú eljárásban nem orvosolhatóan megalapozatlanná tenné, az ítéletábra nem látta szükségesnek, mert az I. r. vádlott vallomástételi szándéka a családi körülményekre tett részletes vallomásból megállapítható, a külön vallomástételi szándék jegyzőkönyvezésének elmaradása ezért csak relatív eljárási szabálysértésnek minősül.

Ezen túlmenően, amint a másodfokú bíróság is helytállóan fejtette ki határozatának 8. oldalán, a városi bíróság megsértette a Be. 310. § (3) bekezdésében írt szabályokat. Az eljárási szabálysértés megvalósulásával és relatív jellegével kapcsolatban a harmadfokú bíróság egyetértett a másodfokú bíróság álláspontjával, a perjogi szabályoktól eltérés súlya nem jelentős, az érdemi elbírálásnak nem lehet akadálya.

Az elsőfokú bíróság továbbá eltért a perjogi normáktól akkor is, amikor ítélete kihirdetése után nem rögzítette pontosan a határozat ellen bejelentett vádlotti fellebbezések okát és célját (100.sz.jkv.). A Be. 323. § (2) bekezdése szerint a fellebbezőnek meg kell jelölnie, hogy a határozat mely rendelkezését sérelmezi és a fellebbezés mire irányul. A jogorvoslati nyilatkozat megtételekor a bíróságnak e perbeli kötelezettségre fel kell hívnia a figyelmet, mely jelen esetben elmaradt.

A másodfokú eljárást tekintve is megállapíthatók relatív hibák, melyek a harmadfokú érdemi elbírálást nem zárták ki, azonban az egységes és szabályos perviteli gyakorlat biztosítása érdekében kiemelésük szükséges.

A másodfokú bíróság a 2012. szeptember 4. napján tartott nyilvános ülésen a Be. 345. § alapján alkalmazandó 281. § (1) bekezdésében írtaktól eltérve nem közölte a bíróság tagjai, a jegyzőkönyvvezető és az ügyész nevét. Ezen túl a Be. 362. § (1) bekezdése, valamint 366. § (3) bekezdése ellenére a perbeszédék előtt a fellebbezésre jogosultaknak a jegyzőkönyv tanúsága szerint nem tette lehetővé a megfelelő kioktatással, hogy előterjesztéseiket, indítványukat megtehessék. Ennek elmaradása további eljárási szabálysértést eredményezett, mert a védő a perbeszédében részletes bizonyítási indítványt terjesztett elő több tanú kihallgatása iránt, mely indítványt a bíróság az érdemi felszólalások, valamint az utolsó szó jogán tett terhelti előadások után bírált el úgy, hogy az ügyészt és a védőt még külön nyilatkoztatta azt követően, hogy a terhelt az utolsó szó jogán felszólaltak. Az ügydöntő határozat meghozatala előtt az utolsó szó joga mindig a vádlottat illeti a Be. 319. §-a értelmében, ezért a másodfokú nyilvános ülés a jelzett részében nem felelt meg a perjogi szabályoknak. Ilyen eljárásjogi helyzet elkerülése érdekében ezért feltétlen biztosítandók a Be. 366. § (3) bekezdésében írtak, tehát a felszólalások előtt a fellebbezésre jogosultak nyilatkoztatása, hogy előterjesztést, vagy indítványt kívánnak-e tenni, mely jognyilatkozatok olyan külön bírói döntést igényelhetnek, amelyeknek meg kell előzniük a perbeszédéket.

Rátérve a tényállás felülbírálatára, a harmadfokú bíróság megállapította, hogy a másodfokú határozat megalapozott, az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás helyesbítésére is perrendszerűen, az iratok tartalmának megfelelően került sor.

Az elsőfokú bíróság a lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat okszerűen, a logika szabályainak megfelelően értékelte. Kétségtelen, hogy a sértettek jelentős része már nem tartotta fenn, vagy visszavonta a bírósági eljárásban a vádlottakat terhelő nyomozási vallomását. Az elsőfokú bíróság azonban a szükséges körben indokolási kötelezettségének eleget téve számot adott arról, hogy milyen okok folytán állapította meg a tényeket, elsősorban a vádat alátámasztó, terhelő nyomozási bizonyítékok alapján. Az egybevágó, egységes sértetti nyomozási vallomások, de részben a bírósági bizonyítás anyaga is, egyes sértettek elköltözésének ténye, valamint tanú aggálymentes vallomásai alapján a tényállás valóban kétséget kizáróan megállapítható, amint azt alapvetően megalapozottnak tartott a másodfokú bíróság is. Nem tárható fel olyan megalapozatlansági hiba, mely az érdemi felülbírálatot kizárná, vagy a büntetőjogi felelősség fő kérdéseire kihatással lenne.

A másodfokú ítéletnek a tényállás megállapításával, helyesbítésével kapcsolatos indokolása csak annyiban helyesbítendő a 14. oldal utolsó bekezdésében, hogy a vádlotti pénzkölcsönzés 2005. márciusától 2010. szeptemberéig, összesen mintegy öt és fél évig tartott.

E körben alapos volt a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség észrevétele, ugyanakkor az a másodfokú ténymegállapítás, illetve indokolásrész helyes, miszerint hét személynek történt kölcsönzés. E személyek az irányadó tényállás szerint: , , , tehát hét fő, amint azt az elsőfokú és a másodfokú bíróság is megalapozottan állapította meg.

A védelmi fellebbezés a harmadfokú eljárásban is a bizonyítékok értékelésén keresztül támadta a helyesen megállapított tényállást, mely a tényálláshoz kötöttség elvére is tekintettel eredményre nem vezethetett.

Az eljárt bíróságok törvényesen vontak következtetést I.r. és II.r. vádlottak bűnösségére. A másodfokú bíróság ítélete által a vádlottak terhére rótt bűncselekmények minősítése is mindenben megfelel az anyagi jognak, emellett törvényes a másodfokú bíróság azon rendelkezése is, melyben az I-II.r. vádlottakat felmentette az 1./-6./ tényállásba foglalt, jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettének vádjá alól.

Az uzsorabűncselekmény és a jogosulatlan pénzügyi tevékenység viszonyával kapcsolatban az ügyészi érveléstől eltérően az ítéletábra álláspontja az, hogy a jogvédte érdek eltérő volta ellenére a specialitás elve alapján a két bűncselekmény között csupán látszólagos alaki bűnhalmazatról van szó. Az üzletszerűen pénzkölcsönt nyújtó uzsorás ugyanis nyilvánvalóan pénzügyi tevékenységet végez, értelemszerűen a törvényben meghatározott engedély nélkül. A konkuráló bűncselekmények közül a több ismérvvvel (mint a rászorult helyzet, a különösen aránytalan szolgáltatás, a súlyos nélkülözésben megnyilvánuló eredmény) bíró uzsorabűncselekmény a speciális, ezért a cselekményt e bűncselekménynek kell minősíteni, a jogosulatlan pénzügyi szolgáltatás büntettének megállapítására nem kerülhet sor.

A kifejtettek miatt, egyrészt a halmazat látszólagos volta folytán az elsőfokú bíróság részéről ezért valóban szükségtelen volt a 7./ és 8./ tényállással összefüggésben külön felmentő rendelkezés meghozatala a jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettének vádjá alól, mivel felmentés nélkül kellett volna egységesen uzsorabűncselekménynek minősíteni a jogellenes pénzkölcsönzéssel kapcsolatos cselekményrészt. Másfelől a jogosulatlan pénzügyi tevékenység részselekményei természetes egységet alkotnak, mely szintén a felmentés helyessége ellen szól. A téves részfelmentés azonban a specialitás viszonya folytán jelentőséggel nem bír, mivel valójában a bűnösség megállapítására került sor, hiszen a cselekményt a bíróság uzsorabűncselekménynek minősítette.

A harmadfokú bíróság az ügyészi fellebbezés indokaival szemben osztotta a másodfokú bíróság részletesen megindokolt és alapos álláspontját, miszerint az 1./-6./ tényállásba foglalt jogosulatlan pénzügyi szolgáltatási tevékenység büntettében sem állapítható meg az I-II.r. vádlottak büntetőjogi felelőssége. A törvényszék ítéletének 13-15. oldalán részletekbe menően elemezve a Btk. 298/D. § törvényi tényállásának minden elemét, helytállóan vont következtetést arra, hogy a vádlottak cselekvősége e büntett tekintetében nem tényállásszerű.

Az 1996. CXII. Törvény (Hpt.) felhívásával kifogástalanul mutatott rá, hogy a jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntetténél a pénzügyi szolgáltatás fogalmának megállapítására a keretdiszpozíciót kitöltő igazgatási norma értelmező rendelkezése az irányadó, figyelemmel a BH. 2011.271. számú eseti döntésben foglaltakra is. Az igazgatási normának az üzletszerűséggel kapcsolatos rendelkezéseit behatóan vizsgálva megalapozottan állapította meg, hogy a kölcsönök lényegében alkalmasszerűek voltak, hiányzott a viszonylag rövid idő alatti nagyszámú ügylet és nem állapítható meg a vádlotti cselekmény olyan fokú

rendszeressége sem, mely a keretdiszpozíciónak megfelelően az elkövetési magatartást tényállásszerűvé teheti.

A másodfokú bíróság álláspontját támasztják alá a már hivatkozott eseti döntésben foglaltak, valamint a Legfelsőbb Bíróság Bf.III.1994/1997/27. számú ítélete, melyben kifejtésre került, hogy a rövid idő alatt kötött nagyszámú ügylet feltétele az üzletszerűségnek, ezáltal pedig a jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntette megállapításának. E jogértelmezéssel áll összhangban a Legfelsőbb Bíróság 506. számú Elvi határozata is, melyben nagyobb számú, tizenöt főt elérő személy részére több éven át havi rendszerességgel nyújtott kölcsön alapozhatta meg a büntetőjogi felelősséget.

A másodfokú bíróság a felmentő rendelkezés mellett törvényesen minősítette a vádlottak erőszakos, vagyon elleni bűncselekményeit és más cselekvéseit is. A harmadfokú bíróság egyetértett a törvényszékkal, hogy a vádlottak terhére a Btk. 137. 7. pontja szerint a bűnszövetséget is meg kell állapítani, ezáltal a zsarolási cselekményeknél a Btk. 323. § (2) bekezdés a) pontjában írt minősítő körülmény megállapítása nem mellőzhető.

A másodfokú bíróság az ítélet 15-19. oldalán részletesen kifejtette az álláspontját az első fokú ítélet megváltoztatásának indokairól, a cselekmények törvényes minősítéséről, mely indokolást a harmadfokú bíróság osztotta valamennyi tényállási pont tekintetében.

Nem értett egyet ugyanakkor a védő érvelésével, mely szerint a büntetőjogi felelősség megállapítása esetén a zsarolás helyett önbíráskodásnak minősülnek a vádlottak cselekményei. Az 5./ tényállás kivételével a vádlottak jogtalan haszonszerzés érdekében fejtettek ki erőszakot, illetve fenyegetést. Jogosnak, vagy jogosnak vélt vagyoni igénynek az uzsora-kamatra nyújtott kölcsön iránti követelés a töretlen bírói gyakorlat szerint nem tekinthető, mivel eredendően tiltott, jogellenes cselekvésből fakad.

A másodfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket figyelembe véve a bűncselekmények tárgyi súlyához és az elkövetők személyi körülményeihez igazodó börtönbüntetést és közügyektől eltiltást szabott ki az első fokú ítélet enyhítését követően mindkét jogorvoslattal érintett vádlottal szemben. A két terhelt büntetése biztosítja az ítélet belső arányait is. A 7 évi és 6 év 2 hónapi tartamú szabadságvesztés és az azokhoz igazodó közügyektől eltiltás túl enyhe büntetésnek nem tekinthetők, lényeges súlyosításuk nem indokolt, ezért az arra irányuló ügyészi fellebbezés nem volt alapos.

Alaptalannak bizonyult azonban az enyhítésre irányuló védelmi jogorvoslat is. Az éveken át elkövetett bűncselekmények elszaporodott volta, jellege, társadalomra veszélyessége folytán a büntetések túl szigorúnak sem ítéltetők, lényeges enyhítésük a Btk. 37. §-ban, valamint a Btk. 83. § (1) bekezdésében írt elvekre is tekintettel nem indokolt, ezért a büntetés enyhítésére a harmadfokú bíróság nem látott törvényes lehetőséget.

Az ítélőtábla a másodfokon alkalmazott büntetést tehát mindenben törvényesnek tartotta, mely megfelel a büntetési célok elérésére. Ezen okok miatt további mellékbüntetés, nevezetesen az ügyész által indítványozott kitiltás alkalmazására nem látott alapot, mivel az egyébként is hosszú tartamú szabadságvesztésre ítélt vádlottaknak a lakóhelyükről való kitiltása már a büntetés céljain túlmutató, akár egzisztenciális ellehetetlenüléssel járó hátrányokkal járna.

A törvénynek megfelelnek a másodfokú ítélet egyéb rendelkezései is. A másodfokú bíróság által megállapított vagyonekbevitel összege az irányadó tényállással a megállapítási lehetőségekhez képest arányban áll, lényeges megváltoztatására, a vagyonekbevitel összegének felemelésére nem volt megfelelő alap.

Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítéltábla a másodfokú bíróság ítéletét I.r. és II.r. vádlottakra nézve a Be.397.§-ának alkalmazásával helybenhagyta.

A fellebbezéssel érintett vádlottak által a másodfokú ítélet kihirdetésétől a harmadfokú elbírálásig előzetes fogva tartásban töltött időnek a főbüntetésbe történő beszámítása a Btk. 99. § (1) bekezdésén alapszik.

Debrecen, 2013. január 21.

Dr. Elek Balázs sk.	. Hágger Tamás sk.	. Gömöri Olivér sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

ZÁRADÉK

A Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.243/2012/9. számú ítélete I.r. és II.r. vádlottak tekintetében a harmadfokú határozat folytán a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2013. január 21.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelűl
tisztviselő